

/ Meertaligheid in het moderne vreemdetalenonderwijs

NAASTLEGGER BIJ DE VOORBEREIDING VAN LESACTIVITEITEN

In onze samenleving is meertaligheid voor veel mensen dagelijkse praktijk. Ook als docent moderne vreemde talen (mvt) kun je de meertaligheid van je leerlingen aanspreken. Bijvoorbeeld door talensensibilisering, gericht op de waardering van meertaligheid. Maar ook door functioneel meertalig leren. Dan help je je leerlingen om hun meertalige kennis in te zetten bij het leren van een vreemde taal. Deze naastlegger verruimt je blik op meertaligheid in je les!

Talensensibilisering

1. Meertalig bewustzijn

Leerlingen bewust maken van meertaligheid in de samenleving, maar ook van de meertaligheid van zichzelf of van een ander.

Teksten en activiteiten laten leerlingen reflecteren op welke talen zij en anderen spreken, of wat verschillende talen voor hen betekenen.

- Gebruik de meertaligheid van leerlingen in een taalportret of talenpaspoort. Of laat ze een sollicitatiebrief schrijven waarin ze vertellen welke talen ze spreken.
- Gebruik de meertaligheid van anderen door leerlingen een tekst te geven over welke talen een bekend persoon spreekt. Of geef ze een opdracht over de talen in hun familie.
- Gebruik meertaligheid in de samenleving door het te hebben over een land waar meer talen gesproken worden, of over alle talen die in de klas worden gesproken.

2. Verspreiding doeltaal

Leerlingen kennis laten maken met de omvang van het doeltaalgebied.

Leerlingen verkennen waar op de wereld de vreemde taal gesproken wordt.

- Geef leerlingen een tekst over Frans in Canada of Afrika.
- Geef een opdracht waarbij leerlingen doeltaalgebieden moeten opzoeken.

3. Intra-linguïstische variatie

Leerlingen kennis laten maken met taalvariatie binnen het doeltaalgebied.

Leerlingen ervaren regionale, stilistische of pragmatische variatie binnen de doeltaal.

- Regionale variatie: geef een luisteroefening waar leerlingen accenten moeten koppelen aan regio's. Of behandel een tekst in een dialect en bespreek de verschillen met de standaardvariëteit.
- Stilistische variatie: leg met voorbeelden uit wat het verschil is tussen formeel en informeel taalgebruik, geschreven en gesproken.
- Pragmatische variatie: laat leerlingen via stellingen nadenken over passend taalgebruik in bepaalde situaties en over afstemming op je publiek.

4. Metalinguïstisch bewustzijn stimuleren

Leerlingen bewust maken van de overeenkomsten en verschillen tussen talen/variëteiten.

Leerlingen vergelijken een taal of variëteit met het Nederlands, andere schooltalen of thuishalen.

- Vergelijk klanken: behandel een klank in de doeltaal die niet in het Nederlands voorkomt. Kijk met welke klank die overeenkomt, of tussen welke klanken die in zit.
- Vergelijk woorden: laat leerlingen de betekenis van een woord raden door het te vergelijken met een woord uit een andere taal. Wijs ook op false friends.
- Vergelijk grammaticale constructies: als je grammatica uitlegt, betrek dan ook constructies uit andere talen. Leg bijvoorbeeld het verschil uit tussen de Engelse present perfect en de Nederlandse voltooid tijd. Of bespreek de overeenkomst in zinspositie van vraagwoorden in verschillende talen.

Functioneel meertalig leren

5. Taalleerstrategieën

Leerlingen stimuleren om strategieën te gebruiken die het taalleerproces ondersteunen.

Leerlingen gebruiken inzichten die het doeltaalbegrip ondersteunen en vergelijken daarbij talen en culturen.

- Intonatie: laat zien dat intonatie de betekenis van een woord kan veranderen. Geef leerlingen een uitspraak oefening die het intonatiepatroon van de doeltaal uitlegt en vergelijkt met het Nederlands.
- Non-verbale communicatie: laat leerlingen de betekenis van gebaren in de doeltaal cultuur vergelijken met die in hun eigen cultuur.

6. Inzet aanwezige talenkennis

Leerlingen stimuleren hun talenkennis in te zetten bij het leren van de vreemde taal.

Leerlingen vergelijken gericht bepaalde aspecten van de doeltaal met een taal die ze al kennen, of leerlingen zoeken zelf naar vergelijkbare aspecten in voor hen bekende talen, zoals het Nederlands, andere schooltalen, thuishalen en dialecten.

- Vraag leerlingen op welk Nederlands woord een woord in de doeltaal lijkt.
- Geef een opdracht die leerlingen bewust maakt van overeenkomende klanken in de doeltaal en het Nederlands.
- Geef een opdracht waarin leerlingen woorden uit een Spaanse tekst opzoeken die op Engelse woorden lijken.
- Laat leerlingen de vertaling bedenken van een woord uit de doeltaal in hun eigen taal of dialect.
- Laat leerlingen bij het leren van nieuwe woorden zien dat deze lijken op woorden uit een vreemde taal die ze beter beheersen. Als ze al Engels of Frans kennen, kun je daarvan gebruik maken bij het Spaans.

7. Receptieve meertaligheid ('luistertaal')

Leerlingen kunnen kiezen om Nederlands of een andere vreemde taal dan de doeltaal te gebruiken als de doeltaalvaardigheid niet voldoende is voor taalproductie.

In de antwoorden of uitwerkingen bij een opdracht gebruiken de leerlingen een andere taal dan de doeltaal.

- Geef leerlingen de keuze tussen twee talen in de uitwerking van een opdracht. Ze mogen vragen bijvoorbeeld in het Nederlands of het Duits beantwoorden.
- Geef een opdracht waarbij leerlingen informatie in een taal verwerken en in een andere taal beantwoorden. Laat ze bijvoorbeeld een Nederlands krantenartikel schrijven aan de hand van informatie uit een Engelse tekst.